

Metodika práce v komunitním centru – seberozvoj a integrační aktivity CS

(projekt CZ.07.3.63/0.0/0.0/20_077/0001854)

Obsah

1. Situace a koncepce	- 2 -
Východiska a základní principy	- 2 -
Poradenství	- 4 -
Jak přitáhnout lidi?	- 5 -
Komunitní pracovníci	- 6 -
2. Realizace	- 6 -
Realizace tvůrčího procesu	- 6 -
Práce s jednotlivými cílovými skupinami	- 9 -
Rodiny s dětmi	- 9 -
Dospělí v problematice životní situace	- 10 -
Divadelní aktivity	- 11 -
Cizinci	- 11 -
Senioři a mládež	- 11 -

1. Situace a koncepce

Východiska a základní principy

Komunitní centrum Mana fungovalo v Husově sboru ještě před realizací dotace z programu OP PPP. Nebylo tolik strukturované, setkání se děla volně na popud iniciativy někoho z komunity. Komunitní centrum navštěvovala užší komunita Husova sboru, tj. křesťanská komunita a komunita umělecky zaměřených lidí, kteří využívali prostory Husova sboru k hudební, divadelní a jiné činnosti. KC Mana bylo otevřené okolním školám, které aktivně skrze iniciativu vybraných pedagogů školního sboru využívali možností divadelního prostoru k realizaci školních divadelních vystoupení.

V rámci realizace dotace OP PPP se fungování KC Mana proměnilo. S nástupem metodiky se v první etapě vytyčily následující cíle:

- strukturovat činnost a aktivity KC Mana,
- otevřít KC Mana pro širší veřejnost,
- cíleně budovat komunitu, tj. zjišťovat její potřeby a požadavky a vytvářet adekvátní program,
- flexibilně reagovat na změny potřeb,
- maximálně využít dosavadní zkušenost z práce s lidmi, tj. zavést ověřené funkční principy.

Činnosti KC Mana byla strukturována následovně:

- pravidelné týdenní aktivity,
- nepravidelné měsíční aktivity,
- individuální poradenství.

Aktivity byly zaměřeny na cílové skupiny:

- seniory,
- mládež a
- rodiny s dětmi.

Některé aktivity byly koncipované jako mezigenerační, jiné byly určeny pouze pro jednu z cílových skupin.

Dále rozvíjeny byly některé úspěšné aktivity z předchozích let, například integrační hudební večer, jehož záměrem je propojovat českou kulturu s kulturami jiných národů prostřednictvím běžných zástupců těchto kultur, kteří žijí v dané lokalitě. Jiné aktivity vznikly zcela nově jako reakce na poptávku a potřeby cílových skupin.

Pravidelné aktivity byly především kreativní a zaměřovaly se na hudební, divadelní a výtvarnou oblast. Jejich záměrem bylo, aby účastníci **zažili tvořivý proces**. Tvořivý proces, který účastníci sdílejí a jehož výsledkem jsou menší nebo větší výstupy, z nichž se mohou těšit, byl základním stavebním kamenem téměř všech aktivit. Znamenalo to, že **od sdíleného tvořivého procesu se budou odvíjet další principy a mechanismy společného fungování účastníků aktivit, které následně povedou k utváření komunitního života**.

Tvořivý proces je komplexní proces, který zahrnuje mnoho dílčích fází, kdy každá fáze má více funkcí. **Estetická** funkce je pouze jednou z mnoha funkcí, pro komunitní život jsou důležité kromě **vzdělávacích**, **poznávacích** a **výchovných** funkcí i **funkce sociální** a **sociokulturní**. Při tvořivém procesu je možné akcentovat různé funkce podle potřeby jedince nebo komunity.

Základní fáze tvořivého procesu jsou:

- **inspirace**, jinými slovy vyhodnocení dané situace – co nás obklopuje, s jakými tématy se setkáváme, čím se chceme zabývat.
- **návrh**, plán – co bychom změnili, zlepšili, čím bychom naplnili čas a prostor.
- **fantazie** – **hledání** řešení, možností (samostatně nebo společně).
- jak se proměňuje prostor při **kreativním procesu**, co vzniká (zde je také možné ověřovat, jak moc je to, co vzniká „funkční“, jak se nám to líbí, můžeme experimentovat).
- **recepce** vytvořeného (poslech, dívání se) – jedinec sleduje sám, co vytvořil, nebo si účastníci ve skupině sdílejí své výtvořky.
- **sdílení prožitku**, **vyhodnocování** procesu – na základě toho se rodí další plány a nápady, což udržuje jedince i komunitu v aktivní činnosti.
- **zveřejnění** tvůrčí práce, tvůrčího výstupu – dochází k zapojení širšího okolí.

Pro realizaci aktivit jsme se zaměřili vedle samotného tvůrčího procesu právě na fázi inspirace, kdy samotné činnosti měly předcházely rozhovory s účastníky týkající se každodenních situací spojených s místní lokalitou, seznamovací rozhovory. Tato fáze měla účastníky namotivovat k pozorování místa, ve kterém žijí, a k vzájemnému se poznání, kdy se například na aktivitě rodin s dětmi potká žena pracující na úřadě a žena pracující v místním obchodě. Tím se částečně **naruší bariéra** vytvořená společenským postavením.

Dalším důležitým prvkem byl plán umožnit účastníkům dovést jejich tvůrčí proces do fáze sdílení širšímu okolí, tedy jinými slovy umožnit jim veřejný výstup (výstava, představení, koncert). Byli jsme si vědomi, že to může být pro některé účastníky strašidelná představa, proto byl plán nesdělovat ho účastníkům explicitně, ale v průběhu realizace aktivit k němu ve vhodnou chvíli nenásilně navádět. Tento plán vycházel z předchozí zkušenosti, kdy jsme se přesvědčili o tom, že výrazné množství lidí má velkou potřebu cokoliv tvořit na své vlastní úrovni, což znamená, že jim **nejde o výkon, ale o potřebu sdílet**. Tato úroveň se tedy neposuzuje z hlediska profesionality, ale z hlediska sdělnosti a upřímnosti. Mnoho lidí má zájem rozvíjet svoji tvůrčí činnost v kontaktu s „publikem“ (divák, návštěvník výstavy, posluchač), tedy na základě reakce publika, kterou lze charakterizovat spíše jako požadavek a přání než jako kritiku. Je zajímavé, že často mají tuto potřebu introvertní lidé, nebo lidé, pro které je to úplně nová zkušenost. Tuto koncepci podpořil i fakt, že se Komunitní centrum Mana nachází v budově, která disponuje prostory jako je Studio Mana a Vršovické divadlo Mana. Tyto prostory tak přímo vyzývaly k tomu, aby se v nich v budoucnu uspořádaly menší i větší kulturní komunitní akce.

Pro zavedení aktivit s takto koncipovaným záměrem byly stanoveny tyto principy:

- vysvětlení a představení náplně jednotlivých aktivit – **účastníci vědí, co je čeká.**
- sledování reakce účastníků na náplň činnosti.
- motivace k **vlastním nápadům** a návrhům.
- individuální přístup komunitního pracovníka **ke každému účastníkovi.**
- **dobrovolná účast:** účastníci přicházejí, protože chtějí, ne protože musí.
- **bezpečný prostor**, kde neexistují rozdíly mezi účastníky, nikdo není znevýhodněn.
- řešení nedorozumění **ihned** na místě **formou dialogu.**

Aktivity nebyly koncipovány jako kurz, kam účastníci pravidelně chodí a kde získávají dovednosti. Komunitní pracovníci měli za úkol nabízet možnosti a souběžně sledovat zájem o konkrétní náplň, vést s účastníky dialog, který podněcoval účastníky k vlastnímu zapojení se – tedy k vlastním nápadům, nebo třeba jen ke zveřejnění svých vlastních pocitů. **Prioritou** není získání dovednosti nebo výkon, ale **otevřenost a sdílnost**, která účastníkům umožňuje uvědomit si a pojmenovat si některé skutečnosti, které mohou v jejich životě být sice aktuální, ale zůstávají skryté – běžný život nedovoluje se jim věnovat. Sdílení pocitů, požadavků a potřeb v rámci tvořivého procesu vede k tvořivému hledání řešení drobných i větších problémů, vnitřních i vnějších konfliktů. Tvořivý proces, při kterém vzniká výtvarné dílo, zpívá se píseň, hraje se divadelní scénka, je proces, do něhož se promítá naše přítomná žitá realita. Lidé se během takového procesu lépe poznávají, odstraňují se mezi nimi bariéry, jsou ochotni sdílet. Díky tomu získává na jednu stranu každý zúčastněný nejen prostor pro sebe, ale i poznání, že není ve svém životě izolován – tedy že na situace, problémy nebo konflikty, které se každému z nás v životě dějí, není sám.

Pro realizaci takto koncipovaného programu bylo klíčové najít vhodné komunitní pracovníky s odpovídající zkušeností, kteří dokáží tyto principy naplňovat. Požadavkem bylo, aby měl pracovník **zkušenost s osobním sebezvojem**, který mu umožňuje lépe vidět a pochopit situace a problémy, se kterými se lidé potýkají, a díky kterému umí naslouchat a být empatický. Zároveň bylo zapotřebí, aby měl pracovník zkušenost s prací v komunitě nebo se společenstvím lidí a byl si **vědom mechanismů, které v komunitě fungují.** Jde o mechanismy týkající se např. toho, jaký má komunita záměr, jak jsou v ní lidé rozvrstveni, co motivuje existenci komunity, jak řeší komunita vnitřní problémy nebo konflikty, jak se komunita staví k vnějším problémům nebo konfliktům.

Pro KC Mana začali pracovat 4 komunitní pracovníci, kteří měli zkušenost s tvůrčím procesem a arteterapeutickým přístupem v oblasti divadla, hudby a výtvarna; a 1 komunitní pracovnice s právním vzděláním – zapsaná mediátorka, zabývající se řešením konfliktů.

Poradenství

Kromě tvořivých aktivit jsme začlenili do pravidelného týdenního rozvrhu i poradenství a aktivitu pod názvem *Konflikt jako výzva*. Už na začátku bylo jasné, že s takto nastavenou koncepcí tvůrčích aktivit budeme potřebovat někoho, kdo bude schopen odborně analyzovat vzniklé situace – z předchozích zkušeností jsme věděli, že **tvůrčí procesy otevírají psychologická, sociální, společenská témata.** Věděli jsme, že aktivity poskytované zdarma

přitáhnou různorodou skupinu lidí, kterou bude třeba regulovat. Chtěli jsme proto zajistit komunitním pracovníkům pomoc a podporu pro práci s takovou skupinou. Díky přítomnosti mediátorky mohli ostatní komunitní pracovníci získat informace, jak postupovat při řešení konfliktů mezi účastníky KC Mana. Samotným účastníkům jsme nabídli možnost získat potřebné rady pro řešení situací v každodenním životě. Poradenství bylo uzpůsobeno cílovým skupinám a zaměřovalo se na specifické problémy, jejichž skupinu jsme si předem stanovili, aby se činnost poradny nerozšířila nad naše možnosti.

Aktivitou *Konflikt jako výzva* jsme chtěli provést osvětu a umožnit zájemcům dozvědět se základní informace o podstatě konfliktu. Vzhledem k tomu, že v únoru 2022 vypukla válka na Ukrajině, potvrdilo se nám, že tato aktivita byla správnou volbou.

Jak přitáhnout lidi?

Prvním krokem pro oslovení širší veřejnosti bylo vytvoření vizualizace KC Mana. Pro ni byly zvoleny dětské obrázky upravené graficky tak, aby působily vesele a přitažlivě. Vznikl velký plakát, který zobrazoval všechny aktivity, a dílčí plakátky pro každou aktivitu zvlášť. Založili jsme FB stránku a prezentovali vznik KC Mana na sociálních sítích. Sociální sítě se ukázaly jako klíčové, proto jsme své působení na nich postupně rozšiřovali – kromě FB (účinný ve věkových skupinách 30–60 let) také o Instagram (skupina cca 15–25 let) a TikTok (pro 12–20 let).

Co se týče aktivit, chtěli jsme je prezentovat tak, aby bylo jasné, že jde např. o hudební nebo divadelní aktivitu, zároveň jsme chtěli dodat něco netypického, kreativního, co může lidi oslovit i z jiného důvodu. Předpokládali jsme, že pro mnoho lidí je divadelní kroužek něco, co okamžitě vyhodnotí jako pro svůj život nepotřebné. Naším úkolem bylo **navést okolí na to, že divadlo není jen o tom vystoupit před někým v nějaké roli**. Chtěli jsme trochu **narušit stereotypní představu** o tom, jak si lidé divadlo představují, proto jsme akcentovali jiné funkce divadla. Např. to, že **divadlo pomáhá zvyšovat sebevědomí**, jedinec se učí artikulovat a následně i veřejně vystupovat, což se může hodit jak studentovi ve škole, tak dospělému, který například hledá práci a potřebuje, aby jeho vystupování bylo sebevědomé.

Časy aktivit jsme zvolili tak, aby odpovídaly cílovým skupinám. Aktivity pro seniory jsme umístili v rozvrhu dopoledne a v poledne, aktivity pro rodiny s dětmi po obědě a odpoledne, ostatní aktivity odpoledne a večer.

Počítali jsme s tím, že bude trvat několik měsíců, než se aktivity zaplní.

Ti, kdo bydleli ve Vršovicích, začali informaci o nové činnosti KC Mana šířit přes své známé a přes učitele ve škole. Změřili jsme se na co nejširší skupinu s tím, že jsme se snažili vystihnout, jaké potřebě daného jedince odpovídá která aktivita, v čem by mu mohla pomoci. Vyhýbali jsme se příliš konkrétní specifikaci, spíš jsme informace opírali o to, že vzniká něco nového, přijďte se podívat, **můžete se stát součástí**. Cílili jsme na rodiny s dětmi, mládež, dospělé, cizince a seniory.

Komunitní pracovníci, kteří nebydlí ve Vršovicích, měli za úkol oslovovat a informovat organizace: Svaz seniorů, neziskovky na Praze 10, Dům knihy, základní školy a střední školy aj.

Zúčastnili jsme se dobrovolně akce MČ Praha 10 *Jarňáky pro ukrajinské děti* a tím jsme navázali spolupráci se sociálním odborem na MČ Praha 10 a dostali se do jejich povědomí.

Největší zájem o aktivity projeví v první fázi logicky matky s dětmi, které nejvíce reagovaly na propagaci KC Mana přes skupinu Vršovická parta na FB. Ověřili jsme si, že komunikace skrze skupiny/ve skupinách je účinnější než samotná prezentace vlastním FB profilem nebo webovými stránkami.

V únoru jsme uspořádali (ještě v poslední covidové vlně) zahajovací integrační hudební večer, kde jsme prezentovali vznik nového KC Mana. Přes nepříznivé období byla návštěvnost vysoká, podařilo se nám zapojit seniory a připravit pro ně speciální program s harmonikou.

Komunitní pracovníci

Vybraní komunitní pracovníci byli zkušené lidi, co se týče své profese a výše zmíněných požadavků. Doposud však byli zvyklí pracovat pro organizace, které už měli svou stálou klientelu. Proto pro ně bylo náročné přijmout fakt, že je třeba se podílet na oslovování a získávání klientů KC Mana. Z počátku si s tím mnozí nevěděli rady a odrazoval je nezájem. Stávalo se, že lidé účast potvrdili a pak nepřišli. Nebo poslali e-mail s poptávkou, ale už se dál neozvali. Tuto situaci jsme řešili tři měsíce, v podstatě to bylo velmi důležité pro to, aby se komunitní pracovníci naučili, jak funguje marketing a propagace, a obrnili se trpělivostí. Byli vedeni k tomu, aby zkoušeli **vyhledávat stále nové kanály**, kde mohou budoucí účastníky KC Mana oslovit, a nevzdávali se. Dále se komunitní pracovníci začali seznamovat s vršovickými komunitami a postupně si získávat jejich zájem. V dubnu 2022 přinesla tato práce první viditelnější výsledky.

Práce komunitních pracovníků probíhala na vysoké úrovni. Pracovníci vykazovali vysokou motivovanost pro práci s účastníky, doslova si je hýčkali. Jejich přístup byl individuální a díky tomu se do konce června podařilo pochopit, s jakými potřebami a požadavky účastníci přicházejí.

2. Realizace

Realizace tvůrčího procesu

Jak bylo řečeno, měli jsme naplánováno, že budeme v každé aktivitě realizovat všechny fáze tvůrčího procesu s různým akcentem na jednotlivé etapy. Zdůraznění nebo naopak potlačení některých fází se odvíjelo od charakteristiky cílové skupiny, kterou se zabýval komunitní pracovník, a od požadavků a potřeb cílové skupiny. Nebylo to tak, že by od účastníků vzešla poptávka a komunitní pracovník ji naplnil. Komunitní pracovník sledoval jedince i skupinu,

analyzoval situaci a vytvářel podmínky pro to, aby na základě poptávky probíhal i určitý dialog mezi ním a účastníky, kdy **pracovník navrhoval a nabízel určité možnosti a varianty** realizace tvůrčího procesu a účastníci zjišťovali, jak na ně tyto podněty působí, nakolik je motivují nebo naopak. Divadelní a hudební aktivity se od výtvarných lišily tím, že u výtvarných aktivit zůstával výstup (prezentace) za zdmi místnosti; a pouze pokud měl někdo zájem, nechal své dílo na nástěnce, aby ho viděli i účastníci nevýtvarných aktivit. Naopak divadelní a hudební aktivity měly za cíl veřejnou prezentaci. Ta, jak už bylo řečeno, byla účastníkům nabízena velmi volně, zároveň s určitou důsledností, aby to přijali jako fakt, jako normu.

Nastavit takto vysoko laťku – usilovat o veřejnou prezentaci – se mohlo zprvu zdát jako ošemetné, zvláště pokud vezmeme v potaz určitou pohodlnost, kterou mají lidé zažitou v souvislosti s volnočasovými aktivitami. Volnočasová aktivita představuje pro většinu lidí odpočinek, oproštění se od pracovních a rodinných starostí. Pokud motivujeme účastníky k tomu, aby výsledky své práce předvedli veřejně, zcela se proměňuje představa o tom, jak by měla aktivita probíhat, **účastník mění k dané aktivitě vztah**. Aktivita už není pouhým odpočinkem, ale **stává se nástrojem**, kterým mohou tvůrčím způsobem něco sdělit. Veřejně vystoupení znamená, že zúčastnění musí věnovat určitý čas přípravě, musí přemýšlet, jak naplnit program tak, aby byl zábavný a diváci netrpěli, a zároveň aby ho vystupující „utáhli“.

Účastník se stává odpovědnějším.

Aby účastníci byli schopni tuto koncepci lehce přijmout, vytvořili jsme škálu, která nabízela několik možných způsobů zapojení se. Na jedné straně škály stál pasivní anonymní divák, na druhé interpret, který představuje vlastní tvorbu. Možnosti zapojení byly následující:

- 1) účastník se zapojuje do interaktivních částí vystoupení.
- 2) účastník se zapojuje prostřednictvím svého dítěte.
- 3) účastník se zapojuje do přípravy, společně s pracovníky vymýšlí program, přichází s návrhy ohledně kostýmů, scény apod.
- 4) účastník fotí, pořizuje záznam, pomáhá s tvorbou letáků.
- 5) účastník se zapojuje prostřednictvím skupiny – sbor, herecká skupina, tj. nevystupuje sám.
- 6) účastník se zapojuje prostřednictvím moderování, může veřejně sdělit vzkaz, myšlenku.
- 7) účastník si s naší pomocí připraví vlastní krátký program na vystoupení.
- 8) účastník sám interpretuje svůj připravený program.

Je logické, že na začátku, než se vybuduje komunita, celou akci připravují a organizují komunitní pracovníci. V této fázi ještě není možné očekávat velké zapojení účastníků. V KC Mana jsme na první vystoupení oslovovali amatérské hudebníky, s nimiž jsme již spolupracovali. Bylo třeba nejdříve představit vznikající komunitě náš koncept a sehrát roli jak organizátorů, tak interpretů. Po půl roce se začaly objevovat první nápady a návrhy ze stran účastníků a první malá vystoupení.

Komunitní pracovníci si musí být dobře vědomi toho, proč motivují účastníky k veřejné prezentaci. Na jednu stranu totiž musí pracovat s ostychem, trémou, nedostatkem

sebedůvěry, u některých i s pocitem zbytečnosti. Na druhou stranu budou mít co do činění s extroverty, kteří neznají míru a mají silnou potřebu sebe prezentace. Komunitní pracovník by měl vždy regulovat extrémní projevy, jeho cílem je, aby zapojení účastníků bylo víceméně rovnoměrné. Což neznamená, že všichni musí dělat to samé, ale že každý musí znát své místo v tvůrčím procesu a být je třeba zapojen opravdu jen minimálně, je přesto zapojen a je součástí procesu.

Příležitost veřejně vystoupit je třeba prezentovat skutečně **jako příležitost, ne pouze jako možnost a už vůbec ne jako nutnost**. Příležitost v sobě nese význam výzvy a výzva vždy znamená překonání se. Někdo se překonává tak, že interpretuje na scéně, pro někoho znamená překonat se to, že naváže kontakt s cizím člověkem. Tvůrčí proces spojený s veřejným vystoupením představuje spoustu příležitostí na různých úrovních. Pokud je řízený zkušenými lektory (komunitními pracovníky), pak umožňuje účastníkům odstoupit, nastoupit později, změnit svou roli v procesu. Tvůrčí proces realizovaný v rámci komunity – a ne profesionálními umělci – se liší tím, že je velmi flexibilní. Nestojí na jednom člověku a nepadá s ním. Účastníci vstupující do procesu si jsou vědomi toho, že pokud se náhodou akce neuskuteční, nebo se uskuteční jinak, svět se nezboří. Velmi důležité je udržet během procesu veselou tvůrčí atmosféru. Komunitní pracovníci pracují s několika variantami, které mají v záloze. Iniciativa účastníků vychází z projevu vlastní vůle, účastníci nejsou pracovníky dosazováni do rolí a funkcí, ty jim můžou být pouze nabídnuty.

Je velmi zajímavé pozorovat, jak si komunita dokáže ošetřit vše potřebné, aby zrealizovala naplánovanou akci nebo vystoupení. V uměleckých tvůrčích procesech často vidíme konkurenční boje mezi jednotlivými tvůrci. Máme za to, že pokud o tvůrčím procesu nebude rozhodovat jedna jediná autorita, nic nevznikne, protože se lidé nedohodnou. Opak je ale pravda. Ve chvíli, kdy má tvůrčí proces svého facilitátora nebo supervizora, výsledná podoba veřejné akce je souhrou všeho možného, co do tvůrčího procesu vstupuje. Tedy nejen lidí, ale i souběžně probíhajících událostí, prostoru, času. Vše se přirozeně a organicky přizpůsobuje navzájem, výsledná podoba krystalizuje v procesu. Součástí procesu jsou různá nepochopení, spory, třenice. Tvůrčí proces nám ukazuje, že život není bez konfliktu, pokud každý chceme být sám sebou. Otázkou je, jaký odstup dokážeme získat, jakou dokážeme najít míru mezi ustoupením druhému a prosazením svého. Tvůrčí proces je ideální arénou pro to, aby si zúčastnění prožili a vyřešili takové situace **bez pocitu nezdaru a sebekritiky**. Jak už bylo řečeno, komunitní pracovník je facilitátorem a supervizorem zároveň, nikoliv soudcem a autoritou, která přichází s definitivním řešením.

Čím více se znají členové komunity, tím odvážnější akce lze realizovat. Když každý ví, kdo může co obstarat, komunita si mezi sebou rozvrhne činnosti a vytvoří plán. S každým veřejným vystoupením získávají zúčastnění nenahraditelnou praktickou zkušenost, na níž mohou dál stavět. Tvůrčí proces je činnost, která lidi naplňuje smyslem, dává komunitě vyšší cíl.

Je třeba dodat, že každá volnočasová aktivita byla v podstatě koncipována stejným způsobem: i zde se dbalo na to, aby účastníci odcházeli s pocitem, že se posunuli o krok dál, že něco dotáhli do konce. A že stojí za to, aby jejich práce byla prezentována někomu jinému. Pokud si člověk uvědomí svůj tvořivý proces v kolektivu lidí, který není hierarchizován, dostává se mu nefalšovaný **pocit vlastní sebehodnoty**, který je cenný tím, že **není implikován**

zvnějšku. Záměrem všech komunitních pracovníků při všech aktivitách KC Mana bylo dovést lidi k sebepoznání a vědomí vlastní sebehodnoty. A dát prostor, aby v tomto zvědomění dokázali vytvářet hodnoty další, jako např. upevňovat zdravé vztahy mezi dětmi, dospělými a seniory apod.

Práce s jednotlivými cílovými skupinami

Rodiny s dětmi

V rámci všech aktivit jsme usilovali o společné zapojení dětí a rodičů. Postupně jsme zamezili „odkládání“ dětí a motivovali rodiče k tomu, aby strávili čas s dětmi. Především na výtvarných činnostech docházelo k tomu, že ve výsledku tvořili rodiče a děti si po kratší výtvarné činnosti hrály.

Divadelní a hudební aktivity se ve velké míře zaměřovaly na pozorování světa kolem. Na **Muzikohrátkách** šlo třeba o napodobování zvuků, prostorové hry se zvukem doprovázené popisem toho, co se kolem nás děje a jak se nám to líbí, jaký k tomu máme vztah. Podporovalo se to, že je hudba těsně spojená s emocemi, účastníci byli motivováni k tomu, aby se své emoce nebáli pustit a projevit.

První fáze tvůrčího procesu začínala na Muzikohrátkách zklidněním a zaměřením pozornosti. Účastníci reagovali na otázky:

- 1) Kde jsem, jak se cítím, jakou mám náladu?
- 2) Kdo je tu se mnou v místnosti? Jak vypadá dnešní skupina?

Rodiče s dětmi se postupně začali zapojovat do **hudebních večerů**. Zapojení do hudebního večera probíhalo následovně:

- 1) Plánovaně jsme s dětmi připravovali krátká vystoupení.
- 2) Děti a rodiče jsme volně přizvali na scénu a společně jsme jamovali.

Této aktivity se účastnili převážně menší děti, kde bylo dostačující podchytit jejich spontánnost. Spontánnost dětí pak motivovala i jejich rodiče, kteří se zapojovali. Hravé spontánní vystupování rodičů a dětí na scéně Vršovického divadla Mana bylo jednou z nejžádanějších aktivit.

Na **divadelním kroužku** jsme pracovali dvěma způsoby:

- 1) Rozvíjeli jsme dětskou fantazii tím, že jsme za pomoci nábytku, světel a dalších věcí proměňovali běžný prostor na divadelní. Využívali jsme staré oblečení k vytváření postav a vedli děti i dospělé k tomu, aby vytvářeli nereálné fantastické situace a dialogy. Vypozorovali jsme, že **děti mají problém popustit fantazii, jsou silně zakotvené v realitě** a v důsledku toho občas přemoudřelé, jsou stále nad věcí, **bez emocí**. Naším úkolem bylo ukázat jim, že v divadelním prostoru je možné vytvářet stále nové reality a sledovat nebo zkoumat prostřednictvím improvizace, co prostor nabízí a jaké v něm vznikají příběhy. Motivovali jsme je k tomu, aby v tomto prostoru

začaly prostřednictvím svých smyšlených postav pouštět a objevovat své emoce. Práci v prostoru jsme doplňovali čtením nonsensové poezie, vytvářením vlastních nonsensových básní.

- 2) Vytvářeli jsme dokumentární divadlo, kdy děti a dospělí popisovali události ze svého života, ty jsme sepisovali do formátu divadelní hry a následně rozehrávali v prostoru. Děti se tím učily všimnout si detailů v každodenním životě, pracovat s reálnými emocemi, učily se spolupracovat v kolektivu.

Výtvarné tvoření a Tvůrčí dílna byly koncipovány tak, aby si rodiče i děti prošli **společným tvůrčím procesem**. Úkolem komunitních pracovníků bylo především pěstovat disciplínu a budovat společnou představu o tom, jak mají aktivity probíhat; mnozí rodiče přicházeli s představou o tom, jak mají výtvarné aktivity probíhat, z jiných center, kde byla činnost volnějši. V KC Mana i během těchto aktivit bylo důsledně vyžadováno dovedení tvůrčího procesu do konce. **Nešlo tedy o výstup, ten mohl být třeba i „nepovedený“, ale o ukončení, zvědomění a sdílení procesu.**

Dospělí v problematické životní situaci

Cílem aktivit bylo poskytnout prostor dospělým, kteří

- 1) procházejí složitější životní etapou,
- 2) cítí potřebu integrovat se do komunity, vytvořit si nové kontakty a vazby,
- 3) mají potřebu pomáhat zlepšovat okolí, spoluutvářet místo, kde žijí.

Do KC Mana tak docházeli lidé v nepříznivé rodinné situaci, lidé s vážným onemocněním, lidé, kteří řešili nepříznivé podmínky v práci nebo u dětí ve škole, apod. Tito lidé zpravidla nepřišli přímo do poradny, ale nejdříve si „oťukali“ KC Mana skrze pravidelné aktivity. Teprve později, když se utvořil důvěrnější vztah, začali se zmiňovat o tom, co je trápí. V takových momentech byli seznámeni s mediátorkou, která se s nimi domluvila na individuální schůzce. Tato individuální podpora a poradenství pak byla většinou dlouhodobá.

Ve chvíli, kdy KC Mana začalo fungovat komunitně, k čemuž došlo především díky integračním hudebním večerům, kde se propojila největší část účastníků a které se cíleně realizovaly od samého počátku, začaly do KC Mana přicházet lidé, kteří chtěli být součástí komunity. Tito účastníci nechtěli pouze přicházet na pravidelné a nepravidelné aktivity, chtěli něco víc. V první řadě chtěli mít možnost mluvit a debatovat o tom, co se v KC Mana děje, vyjadřovat svůj názor, nabízet podněty. Posléze jejich iniciativa přerostla do dílčí organizace některých akcí, propagace a přivádění nových lidí.

V KC Mana jsme podporovali jakoukoli ochotu zapojit se do vytváření programu, přípravy akcí. Iniciativu lidí z venku jsme podporovali, směřovali a regulovali, aby se maximálně využila. Na základě podnětu z komunity matek s dětmi jsme například uspořádali příměstské tábory, kde byla část programu realizována samotnými matkami.

Divadelní aktivity

V rámci divadelní aktivity měli dospělí možnost seznámit se s divadelní metodou **verbatim**, která umožňuje čerpat materiál ze života a přetavovat ho do umělecké formy. Účastníci měli možnost vyzkoušet si tuto metodu v praxi. V první etapě byla setkání věnována hledání a analýze tématu. Účastníci si zvolili téma, které se skvěle propojovalo s koncepcí KC Mana. Jednalo se o téma kreativity v dospělém životě, zda každý člověk potřebuje dělat něco kreativního. Vytvořili jsme dotazník s dvaceti otázkami. V další fázi realizovali účastníci na základě dotazníku rozhovory se svými blízkými a známými. Toto téma otevřelo mnoho otázek, které skupina zpracovávala v podstatě dva roky. Výsledkem byl text divadelní hry a mnoho hodin divadelních improvizací.

Další aktivitou byla příprava divadelně poetických představení. Účastníci vycházeli z Biblických příběhů Ivana Olbrachta a vytvořili poetické pásmo, kde se střídala recitace a hudba. Po prvním představení se kolektiv semkl a začal více systematicky připravovat další vystoupení pro místní komunitu.

Cizinci

Do integračních hudebních večerů byli zapojováni zástupci různých kultur.

Integrační hudební večery jsme realizovali v rámci grantu MVČR na Praze 4. Věděli jsme, že velká část cizinců přicházejících především ze zemí východní a jihovýchodní Evropy, postrádá v ČR kulturní akce, kterých by se mohli pasivně nebo aktivně zúčastnit. Jejich vyloučenost je také zapříčiněna zaměstnáním v ČR, které neodpovídá jejich odborné kvalifikaci. V důsledku toho se často nuceně pohybují v sociální vrstvě, která jim není blízká a která nenaplnuje jejich potřeby.

V integračních večerech jsme chtěli pokračovat, protože díky poznávání jiných kultur můžeme předcházet zbytečným nevraživostem a konfliktům, obohacuje nás to a posiluje to vědomí vlastní identity.

Aktivně jsme se seznamovali s cizinci, kteří měli vztah k hudbě a ke své kultuře. S cizinci jsme připravovali hudební vystoupení, učili jsme se písně dané kultury a cizince jsme učili české písně. Naším záměrem bylo, aby došlo k **oboustranné integraci**, kdy nejen cizinec je seznamován s českou kulturou, ale i my jako Češi se seznamujeme s tou jeho. Na hudebním večeru jsme komentovali vybrané písně, představovali jsme **kulturní kontext**.

Senioři a mládež

Senioři a mládež byli nejméně zapojenými cílovými skupinami, proto v současnosti není možné popsat obecné postupy typické pro danou cílovou skupinu.

